

NIEUWSBRIEF HEI, HEG & HOOGEIND

WINTER 2025

IN DIT NUMMER:

VOORWOORD REDACTIE	1
AGENDA	1
VERSLAG NAJAARS- VERGADERING 2025	2
IMPRESSIE MINISYMPOSIUM UILEN- EN TORENVALK- WERKGROEP	3
INFORMATIEBIJE ENKOMST GROEN GAS EN TOTAAL GEBIEDSGERICHT	3
NATUURWERK- DAG 2025	4
SCRIPTIE OVER MINI- WATERSCHAP BURGEMEESTER VOGELS LAAN	5
ONDERZOEK DOOR VWO'ERS OP DE BURGEMEESTER	6
EVEN VOORSTELLEN: MARLEEN WOLTERS	6
MELKVEE- HOUDERIJ EXTENSIVEERT VOOR DE NATUUR	7
COLOFON	7

VOORWOORD REDACTIE

Beste lezers,

Voor u ligt alweer de vierde en laatste editie van onze nieuwsbrief van dit jaar. En waar wij deze tekst normaal inleiden met een bespiegeling op het weer van de afgelopen maanden doen we dat nu anders. Er is namelijk te veel te zeggen over de inhoud van deze nieuwsbrief.

Het succes van het zogeheten "stuwtesproject" aan de Burgemeester Vogelslaan is namelijk niet onopgemerkt gebleven. De afgelopen periode kregen we maar liefst 2 verzoeken om onderzoek te mogen doen naar dit mini-waterschap en naar de bodem in dit gebied. Master-

student Gijs Roelofs gaat dit op academisch niveau doen en Evi en Britt doen onderzoek voor hun VWO-opleiding. Enkele betrokkenen van onze vereniging helpen hen bij hun onderzoek. Een mooi compliment voor de inzet van bewoners, onze vereniging en overige betrokkenen bij dit project.

Verder leest u ook nog over de najaarsvergadering van 28 oktober. En natuurlijk geven we een impressie van het minisymposium van 14 oktober van de uilen- en torenvalkwerkgroep. Ook hebben we een mooi bijdrage van het Louis Bolk Instituut. Zij monitoren een project van boeren die meedoen aan de extensiveringsregeling.

Ten slotte willen we met veel enthousiasme melden dat onze redactie is uitgebreid. Marleen Wolters zal ons de komende edities van de nieuwsbrief versterken. Zij richt zich met name op het redigeren van de tekst waar nodig, een taak waar Mariet Kerkhofs ons jarenlang bij heeft geholpen.

Wij wensen u veel leesplezier, fijne kerstdagen en alvast een goed en gezond nieuwjaar!

Namens de redactie,

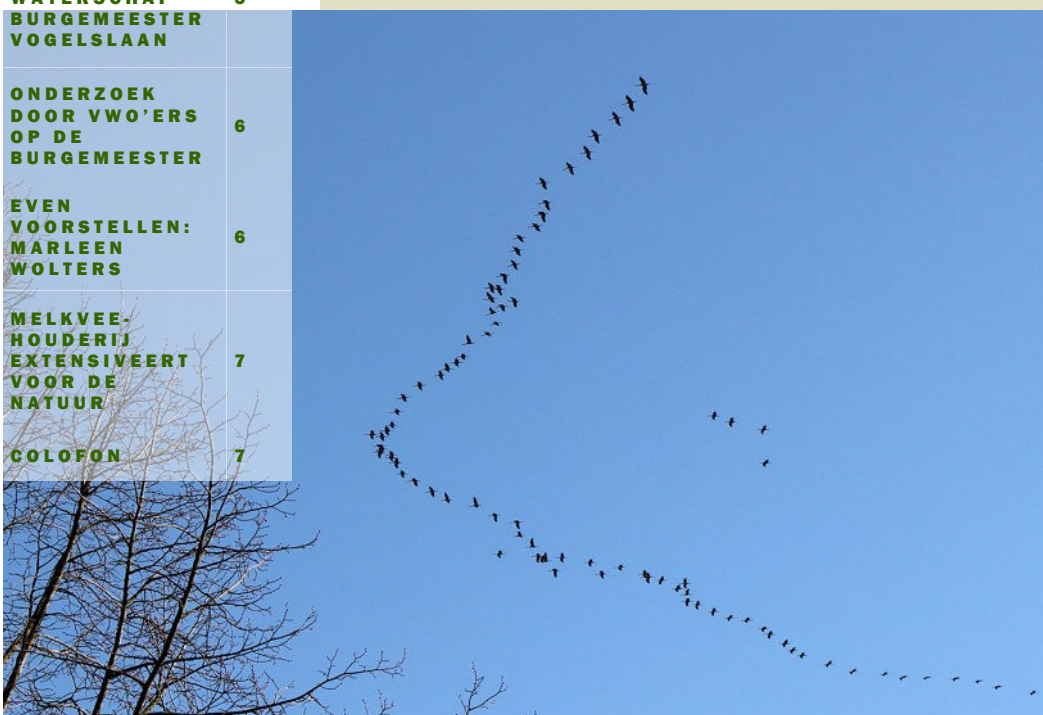
Peter, Erik, Roel, Marleen en Koen

AGENDA:

29 januari 2026; Lezing over het ondersteunen van ondernemers in ontwikkelingslanden en opkomende markten, met als doel het realiseren van inclusieve, duurzame economische groei van die bedrijven. In Toon zijn geval agrarische bedrijven. Door Toon van der Heijden

22 maart 2026; algemene ledenvergadering van onze plattelandsvereniging.

In februari organiseren we een lezing over zonnepanelen i.h.v. veiligheid, verzekeringen en eisen voor particulieren en ondernemers. Door meerdere specialisten.

Verslag najaarsvergadering 2025

Door: Frank Bakx

Ook dit jaar heeft Hei, Heg & Hoogeind weer haar traditionele najaarsvergadering gehouden. Deze vond plaats op dinsdagavond 28 oktober bij Toine Maas aan de Renheide in Leende.

Vanaf 20.30 uur werden de leden ontvangen met een lekker dampend bakkie koffie om daarna door te lopen naar de vergaderruimte. De opkomst was niet overweldigend maar met een club van ongeveer 25 leden zat de stemming er goed in en werd er al volop gebuurt.

Voorzitter Harrie Maas opende iets na half negen de vergadering, heette iedereen welkom en nam de agenda en mededelingen door voor deze avond.

Hierna nam secretaris Marco Boon het woord over. Hij blikte terug op de activiteiten en stand van zaken van de werkgroepen en projecten in het afgelopen jaar.

De verandering in de statuten die was aangenomen is aangepast en doorgevoerd.

Op 22 mei jl. was er in 't Perron in Heeze een miscanthus informatiesessie, die door een kleine groep belangstellenden van Hei, Heg & Hoogeind was bezocht.

Verder was er, mede door het mooie weer, een goed bezochte veldbijeenkomst op zondag 24 augustus jl. op het bedrijf van Gerard Noordman en het bedrijf van Ergon Schrama.

Vervolgens werd er wat langer stil gestaan bij het minisymposium over uilenbescherming op dinsdag 14 oktober jl. in de Schammert in Leende. Marco gaf hiervoor het woord over aan Adrie Staals en deze vertelde dat het symposium na een gedegen voorbereiding, een geweldig succes was geworden. Meer dan 100 deelnemers, waarvan vele gastgevers en leden van de uilenwerkgroep, konden luisteren naar diverse sprekers uit eigen gelederen en gastsprekers zoals Fien Oost van het Brabants Landschap en Wil Beerten met zijn verhaal over broedbiologisch onderzoek. Natuurlijk

droeg Erik van Asten ook zijn steentje bij met prachtig fotomateriaal over de bijzondere waarnemingen van de uilenwerkgroep. Adrie bedankte nogmaals de instanties die met een mooie financiële sponsoring hadden bijgedragen om deze avond tot een succes te maken.

Op zaterdag 8 november a.s. staat de jaarlijkse schoonmaakronde gepland en gaat de uilenwerkgroep weer op pad om de kasten te controleren en waar nodig schoon te maken en om bijzonderheden te vermelden.

Terwijl Toine nog eens met de koffie rondging, vertelde Harrie Maas dat na het terugtrekken van Krijn van de Hoven als secretaris/penningmeester, een oude traditie weer in ere werd hersteld namelijk de "Krijn Quiz". Er werden 10 vragen op het scherm getoond: van foto's tot complexe berekeningen waar sommigen hun tanden op kapot beten en andere hun hersenen lieten kraken en de 'gemakszoekers' onder ons keken links of rechts wat af máár er kwam tenslotte toch een winnaar uit de bus met 8 goed beantwoorde vragen. Jan Bertens gefeliciteerd! Jan mocht een mooie prijs in ontvangst nemen.

Als laatste was er de rondvraag maar omdat alles was gezegd waren er geen

vragen meer. De vergadering werd rond 21.30 uur gesloten.

Onder het genot van een drankje had Erik van Asten nog enkele mooie filmpjes uit de oude doos: de mechanisatie en het Marshallplan na de 2e wereldoorlog. Vanaf 1948 tot 1952 gaven de Verenigde Staten 13 miljard dollar uit aan geld en goederen voor de wederopbouw en het economisch herstel van Europa. Op de filmpjes werd goed zichtbaar dat veel handenarbeid met paard en mankracht geleidelijk overgenomen werd met het machinaal bewerken en oogsten van landbouwgronden.

Impressie minisymposium uilen- en torenvalkwerkgroep

Zoals in het verslag hierboven al toegelicht was het minisymposium op 14 oktober een mooi succes. Namens de uilen- en torenvalkwerkgroep danken wij alle partijen die dit mogelijk hebben gemaakt. Speciale dank voor de bijdragen van Brabants Landschap tijdens deze avond en de financiële bijdrage van de Rabobank

Informatiebijeenkomst Groen Gas en Totaal Gebiedsgerichte Mestverwaarding

Op donderdag 15 januari en donderdag 22 januari organiseren de gemeenten Cranendonck, Gemert-Bakel, Heeze-Leende en Valkenswaard een informatiebijeenkomst over Groengasproductie met Totaal Gebiedsgerichte Mestverwaarding. Tijdens deze avond krijgt u praktische inzichten over groengasproductie, delen experts inzichten vanuit de praktijk en verkennen we samen de mogelijkheden voor samenwerking in de Metropoolregio Eindhoven.

Interesse om een bijeenkomst bij te wonen? Aanmelden kan via: www.groengastgm.nl
Meer willen weten over de bijeenkomst, neem dan contact op de gemeente Heeze-Leende via Michiel Hendriks, 040-2241434 of m.hendriks@heeze-leende.nl.

Meer plaats voor uilen

De woningnood onder uilen in Heeze-Leende is sinds 2005 fors afgenomen. Dat komt mede door de inzet van vrijwilligers en gastgevers.

Roy de Leijer
Leende

De teruglopende uilenstand was twintig jaar geleden aanleiding om een steenuil- en kerkuilwerkgroep op te richten. „Onder meer door het verdwijnen van schuurtjes en boomgaarden werd het voor steenuilen steeds lastiger broedplekken te vinden”, zegt Peter Kerkhofs van plattelandsvereniging Hei, Heg en Hoogeind. In samenwerking met bijna honderd gastgevers - mensen met uilenkasten op hun erf - is het aantal broedlocaties sindsdien flink gegroeid. Veel gastgevers vinden het leuk om een kast te plaatsen, aldus coördinator Adrie

▲ Adrie Staals, Peter Kerkhofs, Peter van Rijsingen en Erik van Asten. FOTO: KEES MARTENS/DOOMEDIA

Staals: „Mede door de geheimzinnige uitstraling van de uil.” De zeventien werkgroepleden beheren 130 broedkasten in Heeze-Leende: zeventig voor de steenuil en dertig voor zowel de kerkuil als de torenvalk. Brabants Landschap levert de kasten, die door de werkgroep worden ge-

plaatst. Staals en Kerkhofs zijn, net als Peter van Rijsingen en Erik van Asten, zowel werkgroep lid als gastgever. „De eerste steenuilkast is in 2005 bij mij opgehangen”, vertelt Van Rijsingen. Inmiddels wonen op en rond zijn erf, naast een steenuil, ook een torenvalk en een kerkuil. Van Asten: „Dat is bijzonder, je zou verwachten dat ze elkaar van het terrein jagen.”

ladder omhoog. Een broedkast wordt pas geplaatst als ergens een uil of valk is gespot. Daarnaast wordt met geluidsmonitoring naar geschikte broedlocaties gezocht. „Hiervoor wordt bijvoorbeeld het geluid van een baltseend mannetjessteenuil nagebootst”, zegt Staals, die in 2023 door Brabants Landschap werd uitgeroepen tot uilenbeschermers van het

natuurwerkdag 2025

Scriptie over mini-waterschap Burgemeester Vogelslaan e.o.

Ik ben Gijs Roelofs, 24 jaar en masterstudent Ruimtelijke Planning aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Voor mijn masterscriptie onderzoek ik het functioneren van de pilot van het mini-waterschap in het gebied van Waterschap De Dommel.

Als boerenzoon, opgegroeid en werkend op een melkvee-houderij in de Achterhoek, heb ik de uitdagingen rond waterbeheer van dichtbij meegemaakt: droge zomers waarin veel beregend moest worden, beregeningsverboden die werden ingesteld en de onzekerheid die dat met zich meebrengt voor het dagelijkse werk op het land. Die achtergrond, in combinatie met mijn interesse in ruimtelijke vraagstukken, heeft geleid tot een grote interesse bij de pilot van het mini-waterschap.

In deze pilot nemen agrariërs, onder leiding van plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind, meer verantwoordelijkheid voor het waterpeil in hun eigen gebied. Juist dat maakt de pilot zo interessant: het is een nieuwe vorm van samenwerking, kleinschalig, dicht op de praktijk en van onderop georganiseerd. In mijn onderzoek richt ik mij vooral op de ervaringen van de betrokkenen: wat werkt goed, waar lopen zij tegenaan, en wat levert deze manier van werken hen op in het dagelijks werk?

Met mijn scriptie wil ik drie dingen bereiken. Ten eerste wil ik in beeld brengen in hoeverre de doelen van de pilot, zoals het beter vasthouden van water en het vergroten van de betrokkenheid van agrariërs, in de praktijk worden gerealiseerd. Ten tweede wil ik laten zien welke omstandigheden deze pilot ondersteunen of juist belemmeren, zodat het waterschap en andere betrokkenen hiervan kunnen leren. Ten derde hoop ik dat de lessen uit deze pilot ook bruikbaar zijn voor andere gebieden waar men zoekt naar nieuwe vormen van samenwerking rond water en landbouw.

Tot slot wil ik alle betrokkenen bedanken die tijd hebben vrijgemaakt voor een gesprek. Door de verhalen vanaf het land te verbinden met wetenschappelijk onderzoek, hoop ik een bijdrage te leveren aan een toekomstbestendige omgang met water in ons buitengebied.

Als je vragen hebt over dit onderzoek of hier nog iets aan wilt toevoegen, kun je contact met mij opnemen via gijsroelofs1@gmail.com

Gijs Roelofs, masterstudent Ruimtelijke Planning (foto: Gijs Roelofs)

Onderzoek door VWO'ers op de Burgemeester Vogelslaan

Met een grondboor kijken Evi en Brit naar de opbouw van de bodem

Wij zijn Evi en Britt en zitten in vwo 6 op het College in Weert. Voor het vak O&O (Onderzoeken & Ontwerpen) doen wij onderzoek in het gebied rond de Burgemeester Vogelslaan. Hier kijken we hoe je het landschap – met de kennis van nu en de verwachtingen voor de toekomst – mogelijk anders kunt gebruiken of inrichten. Op 26 november jl. zijn we samen met onze opdrachtgever en expertbegeleider het veld ingegaan om metingen te doen en bodemonsters te verzamelen. We kregen uitleg over de geschiedenis van het gebied, de invloed van landbouw op bodem en water en zagen met eigen ogen wat droogte en recente buien met het landschap doen. Het was niet alleen heel leerzaam, maar ook ontzettend leuk om zo dicht bij de praktijk te mogen komen.

Even voorstellen: Marleen Wolters

Hoi! Ik ben Marleen Wolters, 58 jaar en geboren en getogen in Leende. Na wat omzwervingen woon ik hier sinds 2018 weer, samen met mijn partner Patrick en onze dochter Annabelle. In juni dit jaar ben ik gevraagd bij te dragen aan de nieuwsbrief van Hei Heg Hoozeind.

Na wat leuke en vooral gepassioneerde gesprekken met Peter en Koen heb ik besloten om het komende jaar te ontdekken wat ik hierin kan betekenen. Ik weet nog lang niet alles van de vele activiteiten waarmee HHH onderweg is maar één ding is zeker: ik houd van natuur en hecht aan een zo duurzaam mogelijke samenleving. De rest zal gaandeweg wel duidelijker worden.

In mijn huidige werk als communicatieadviseur duurzaamheid bij buurgemeente Cranendonck houd ik me bezig met allerlei inwonerscommunicatie op het gebied van de energie- en warmtetransitie. Redactionele werkzaamheden zijn mij dus niet vreemd. Ik hoop met deze ervaring iets toe te voegen aan de werkgroep PR & Communicatie van de vereniging en zie uit naar een leuke samenwerking.

Hartelijke groeten,

Marleen

Marleen Wolters komt de werkgroep PR&Communicatie versterken. (foto Marleen Wolters)

Melkveehouderij extensiveert voor de natuur

Via de zogenaamde 'extensiveringsregeling' kunnen veehouders vlakbij natuurgebieden een vergoeding krijgen als ze het bedrijf extensiveren. Door een lagere veebezetting wordt er minder ammoniak uitgestoten en komt er minder druk op het natuurgebied. In Noord-Brabant doen 19 melkveebedrijven mee met de regeling in het samenwerkingsverband 'Boeren van het zuiden'. Zo ook het bedrijf van deelnemer Gerard Noordman, dat in het gebied ligt van Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind. Het project wordt begeleid door Stichting Duinboeren en Maatschappij en EVO kompas en wordt gefinancierd door de Europese Unie. Het Louis Bolk Instituut verzorgt de monitoring op de bedrijven.

Merijn van den Hout is onderzoeker bij het Louis Bolk Instituut en licht de monitoring van het project toe: "Naast indicatoren op bedrijfsniveau rond

Een natuurgrasland op het melkveebedrijf van Gerard Noordman, één van de deelnemers. Er zijn diverse soorten grassen, klavers en kruiden aanwezig. (foto: Louis Bolk Instituut)

extensivering verwachten we ook voordelen op andere vlakken, zoals bodemkwaliteit en biodiversiteit."

Merijn vervolgt: "We kijken welke plantensoorten (grassen en kruiden) er allemaal aanwezig zijn. Dit zegt iets over de kwaliteit van het gras als voer voor de koeien, maar ook over de waarde van het grasland voor de natuur.

Bloeiende kruiden zoals klavers zorgen voor voeding voor insecten. Weidevogels schuilen in het gras en zoeken naar regenwormen. Diverse kruiden kunnen bijvoorbeeld ook nog dienen als waardplant.

Naast het bovengrondse gras kijken we ook ondergronds om een beeld te krijgen van de kwaliteit van de bodem. We doen chemische bodemanalyses en beoordelen de bodem op bodemleven, beworteling en bijvoorbeeld of er sturende lagen aanwezig zijn. Het bodemleven vormt een belangrijke schakel in de voedselpiramide; veel diersoorten profiteren hiervan. Regenwormen voelen zich erg thuis onder grasland en houden de

bodem open en luchtig."

Met deze inventarisatie krijgen we een beeld over de gesteldheid van bodem en gewas en het effect daarvan op het bedrijf en de natuur. Door het bedrijf te extensiveren wordt ook het gebruik van de graslanden extensiever, waardoor de natuurwaarde stijgt.

COLOFON

Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind streeft naar een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar kunnen bestaan. Informatie over onze activiteiten vindt u op:

www.heiheghoogeind.nl

Redactie Nieuwsbrief:

Roel van Dijk
Peter Kerkhofs
Erik van Asten
Marleen Wolters
Koen Staals

Foto's: Erik van Asten
(tenzij anders vermeld)

Contactadres:

contact@heiheghoogeind.nl

Een profielkuil ter beoordeling van de bodem. Er wordt o.a. gekeken naar de bodemstructuur en de beworteling. (foto: Louis Bolk Instituut)

emissie van stikstof worden er drie graslandpercelen per bedrijf gevolgd. Van alle percelen weten we hoe ze gebruikt worden; wat de bemesting is, hoe vaak er koeien lopen, wanneer er gemaaid wordt en of er nog ander bijzonder beheer is. Zo zien we wat er in de loop van de jaren veranderd wanneer het bedrijf extensiveert. Naast dat er minder emissies plaatsvinden door de

